

INTRODUCCIÓ

JORDI CAMPS

Museu Nacional d'Art de Catalunya

MANUEL CASTIÑEIRAS

Universitat Autònoma de Barcelona

El volum número 4 de Síntesi recull els continguts dels seminaris de romànic corresponents a dos dels darrers anys (2015 i 2017) i, per tant, està consagrat al patrimoni de la vila de Besalú i de centres pertanyents a l'antic comtat, especialment els inclosos en l'actual comarca de la Garrotxa. S'entén com una primera part, ja que està previst que l'estudi d'altres conjunts de l'antic comtat es publiquin en la segona part d'aquesta sèrie dedicada al Patrimoni romànic de Besalú i del seu entorn, d'acord amb els continguts dels següents seminaris.

Ara presentem un estat de la qüestió acompanyat d'estudis concrets plenament innovadors que permeten una posada al dia de la situació dels monuments d'època romànica, tant del que encara roman in situ com del que actualment es conserva en museus i col·leccions particulars. Així, s'ha cercat un punt de trobada entre el que s'ha preservat i el que, per la dinàmica de la història, ha estat dispersat a partir del desmantellament dels edificis, monestirs, canòniques, etc.

El volum s'inicia amb tres dels articles sorgits del seminari de 2015. El primer treball està dedicat a l'escultura dels edificis de Besalú, en general i de la comarca de la Garrotxa, tant pel que fa al relleu arquitectònic com al relacionat amb el món de les imatges. A continuació s'inclou un escrit monogràfic sobre l'escultura de l'església del conjunt monàstic de Sant Pere de Besalú. Escrit per TERENCE Le Deschault, s'enfoca envers els dos components singulars del conjunt: la girola i l'excepcional finestral. Ve seguit per un treball de Laura Bartolomé sobre una altra de les perles de la Garrotxa, l'església de Sant Esteve d'en Bas, conjunt sempre difícil en el moment de la seva classificació cronològica i de les fonts de la seva creació.

La segona part del volum, corresponent al seminari de 2017, mostra prou bé que la història comporta destruccions i sovint substitucions. S'inicia amb un minuciós treball de Joan Frigola i Jaume Roura sobre la destrucció del patrimoni de Besalú motivada per diverses vicissituds, des dels terratrèmols del segle XV fins els successius conflictes bèl·lics que han afectat la vila des de l'edat mitjana. El següent treball, de Marc Masó, sobre la canònica de Santa Maria i la seva decoració escultòrica, detalla la dispersió de bona part dels seus elements i al mateix temps afronta de nou l'anàlisi de la significació del conjunt. Finalment, tanca el volum un estudi sobre l'art sumptuari que es coneix de la Garrotxa i de centres de l'antic comtat besaluenc, signat per Joan Duran-Porta.

L'any 1890 el gran erudit Francesc Monsalvatje deia: “*No debería mirar Besalú por la conservación de sus monumentos, que son sus almas, su espíritu, su vida de tiempos pasados y que pudieron ser orgullo y gloria de los presentes? Los pueblos que no sienten veneración á sus recuerdos y á sus tradiciones están heridos de muerte. Les falta una de las principales fibras del alma, de lo bello, de lo sublime.*” No hi ha dubte que ben avançat el segle XXI, Besalú i el seu entorn poden mirar aquest passat amb fermesa i mantenir aquest interès pel patrimoni de cara a les generacions futures amb el cap ben alt.